

SOCIJALNI TRANSFERI U REPUBLICI HRVATSKOJ

U ovom prilogu iznosimo raspoložive podatke o socijalnim transferima koji pokazuju koliko naša država troši na pojedine socijalne namjene. Treba reći da nam za potpuniji pregled nedostaje jedna odvojena stavka socijalnih transfera. Radi se o izdacima za socijalnu skrb. Ovdje treba dodati da se u mnogim zemljama obrazovanje uključuje u socijalne transfere, jer ono bitno utječe na distribuciju životnih šansi, dakle i na socijalnu situaciju građana. No mi ovdje troškove za obrazovanje nećemo tretirati kao socijalni transfer.

Za socijalnu skrb, koja se financira iz državnog proračuna potrošeno je:

1994. godine 197.745.296 DEM ili 0,87 DBP-a,

1995. godine 219.257.000 DEM ili 0,86 DBP-a.

U nastavku citiramo podatke iz državnog proračuna i izvanproračunskih fondova za 1996. godinu koje se odnose na mirovine, zdravstvo, zapošljavanje i na dječje dodatke.

Tablica 1.

Plan prihoda i izdataka državnog proračuna, izvanproračunskih fondova i hrvatske vodoprivrede za 1996. godinu - u tisućama kuna

KONSOLIDIRANO*	Plan za 1995.	Plan za 1996.	% od BDP
I. UKUPNI PRIHODI I POTPORE	45.714.186	47.268.976	47,84
Državni proračun	29.672.214	31.085.318	31,46
Izvanproračunski fondovi	16.041.972	16.183.658	16,38
1. Fond mirovinskog i invalidskog osiguranja	9.073.217	8.969.753	9,08
2. Zavod za zdravstveno osiguranje	4.934.054	5.025.791	5,09
3. Zavod za zapošljavanje	620.151	748.114	0,76
4. Sredstva doplatka za djecu	841.500	853.000	0,86
5. Hrvatska vodoprivreda	573.000	587.000	0,59
II. UKUPNI IZDACI	46.050.957	49.438.349	50,04
Državni proračun	27.234.941	29.458.304	29,81
Izvanproračunski fondovi	18.816.016	19.980.045	20,22
1. Fond mirovinskog i invalidskog osiguranja	9.014.950	9.872.703	9,99
2. Zavod za zdravstveno osiguranje	7.527.572	7.887.013	7,98
3. Zavod za zapošljavanje	551.899	524.839	0,53
4. Sredstva doplatka za djecu	841.500	853.000	0,86
5. Hrvatska vodoprivreda	880.095	842.490	0,85
Ukupni manjak/višak	-336.771	-2.169.373	-2,20
Postotak od BDP	-0,37	-2,20	

* "Konsolidirano" znači da su izuzeta transferna sredstva na prihodovnoj i rashodovnoj strani. Tako se dobiva stvarna slika jer se ista sredstva ne bilanciraju dva puta.

Ako zbrojimo izdatke za mirovine, zdravlje, zapošljavanje, onda dobivamo podatak da je Hrvatska za te svrhe u 1996. godini namijenila 22,03% DBP-a. Usporedbe radi za zadovoljavanje istih potreba godine 1986. godine Francuska je potrošila 28,1%, SR Njemačka 21,5%, Švedska 26,1%, a SAD 12,9% GDP-a (Puljiz,

1994:208). Ovim troškovima u nekim zapadnim zemljama treba dodati druge izdatke koje na razne načine plaćaju građani (npr. zdravstvenu zaštitu u SAD).

U nastavku želimo obratiti pažnju na strukturu sredstava izvanproračunskih fondova.

Tablica 2.

Plan prihoda i izdataka za 1995, 1996 i 1997. godinu Republičkog fonda mirovinskog i invalidskog osiguranja
- u tisućama kuna

	Plan za 1995.	Plan za 1996.	Plan za 1997.
PRIHODI			
1. Prihodi od doprinosa	9.450.000	10.237.000	10.589.988
2. Prihodi od dokupa staža	122.000	120.000	
3. Prihodi od dividende	55.000	90.000	150.000
4. Prihodi od prodaje dionica	80.000	100.000	160.000
5. Prihodi iz Proračuna	350.000	1.100.000	1.138.280
6. Prihod od kamata	5.000	6.000	6.000
7. Ostali prihodi	768.190	97.743	143.810
UKUPNI PRIHODI	10.830.190	11.750.743	12.188.078
IZDACI			
1. Mirovine	7.752.500	7.905.600	8.217.528
- starosne mirovine	4.439.200	4.527.883	4.709.283
- invalidske mirovine	1.610.800	1.642.997	1.708.820
- obiteljske mirovine	1.512.500	1.542.720	1.604.525
- bivše republike	190.000	192.000	194.900
2. Dodatak uz mirovinu	413.000	1.100.000	1.132.000
3. Dodatak za pomoć i njegu	94.000	94.180	95.558
4. Naknada za tjelesno oštećenje	51.000	51.840	52.604
5. Naknada i troškovi za invalide rada	320.000	332.200	337.183
6. Doprinos za zdravstveno osiguranje umirovljenika	1.790.500	1.851.373	1.926.735
7. Troškovi stručne službe	183.690	198.000	204.840
8. Ostali izdaci	225.500	217.550	221.630
UKUPNI IZDACI	10.830.190	11.750.743	12.188.078

Kod planiranja sredstava za mirovine u navedenim godinama radi se o mirovinama koje se sada financiraju tekućom raspodjelom ili razrezom. Dakle, nisu predviđeni novi oblici mirovina koji se nagovještavaju (obvezna kapitalizirana štednja i dobrovoljno mirovinsko osiguranje). Uostalom, do njihovih prvih isplata

proći će dosta vremena. Za mirovine je, kako vidimo, u Hrvatskoj 1996. godine bilo predviđeno 9,99% DBP-a. Podsjećamo da je Francuska 1986. godine za mirovine trošila 12,7%, SR Njemačka 11,8%, Švedska 11,2% a SAD 7,2% GDP-a.

Tablica 3.

Plan prihoda i izdataka za 1995, 1996. i 1997. godinu Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje

- u tisućama kuna

	Plan za 1995.	Plan za 1996.	Plan za 1997.
PRIHODI			
1. Prihodi od doprinosa	5.098.822	5.343.200	5.529.143
2. Doprinos na mirovine	1.790.500	1.851.373	1.926.735
3. Doprinos na mirovine iz Slovenije	154.559	15.700	16.247
4. Prihodi od samostalnih privrednika	230.200	239.400	247.731
5. Prihodi od individualnih poljoprivrednika	56.700	58.400	60.432
6. Doprinos od Zavoda za zapošljavanje	113.752	200.800	207.788
7. Prihod iz Proračuna	346.135	340.560	352.411
8. Ostali prihodi	206.768	280.778	304.618
UKUPNI PRIHODI	7.997.436	8.330.211	8.645.105
IZDACI			
1. Primarna zdravstvena zaštita	1.649.627	1.842.696	2.005.400
2. Specijalističko-konzilijarna zaštita	718.800	741.800	749.844
3. Bolnička zdravstvena zaštita	2.505.800	2.600.500	2.702.925
4. Lijekovi na recepte	1.050.000	1.060.484	1.070.300
5. Ostala zdravstvena zaštita	319.400	329.620	348.751
UKUPNO ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	6.243.627	6.575.100	6.877.220
6. Naknade umjesto plaća	998.485	1.029.132	1.068.592
7. Investicije-oprema	456.917	412.049	360.842
8. Korištenje sredstava iz kredita Svjetske Banke za namjene definir. Projektom zdravstv	39.520	95.680	74.007
9. Ostali rashodi	295.702	308.630	333.451
UKUPNI IZDACI	8.034.251	8.420.591	8.714.112

Zdravstveni su troškovi u postupnom porastu. Prema planu za 1996. godinu trebali su iznositi 8,52% DBP-a, što je dosta visok udio. To se vidi iz usporedbe sa spomenutim zapadnim zemljama. Godine 1986. na zdravstvo je Fran-

cuska trošila 6,8%, SR Njemačka 4,4%, Švedska 8,5%, a SAD 4,4% GDP-a. I ovdje treba ponoviti ranije iznesene rezerve u pogledu potpune usporedivosti podataka s ovim zapadnim zemljama.

Tablica 4.

Plan prihoda i izdataka za 1995, 1996. i 1997. godinu sredstava doplatka za djecu

- u tisućama kuna

	Plan za 1995.	Plan za 1996.	Plan za 1997.
PRIHODI			
1. Prihodi od doprinosa	800.000	816.000	844.000
2. Prihodi od kamata	14.500		
3. Ostali prihodi	27.000	37.000	9.760
UKUPNI PRIHODI	841.500	853.000	853.760
IZDACI			
1. Doplatka za djecu	816.500	829.000	829.000
2. Sredstva za službu	20.000	22.000	22.760
3. Ostali prihodi	5.000	2.000	2.000
UKUPNI IZDACI	841.500	853.000	853.760

Ovdje nemamo podatke koji bi bili usporedivi s podacima zapadnih zemalja. Treba reći da su dječiji dodaci samo dio troškova koje država daje za djecu i obitelj, a koji su inače sadržani u državnom proračunu.

S obzirom na ostvarene i nagoviještene promjene u socijalnim zakonima treba očekivati da će ubuduće rasti sredstva koja će država namijeniti socijalnoj skrbi i obitelji, dok će se smanjivati sredstva koja će se transferirati za mirovine kao i za neke druge namjene.

IZVORI

Vlada Republike Hrvatske, *Prijedlog Državnog proračuna za 1996. godinu*

Puljiz, V., Socijalni troškovi i ovisno stanovništvo razvijenih zemalja, *Revija za socijalnu politiku* 2/1994, str. 208.

Jurčević, Ž., Ostvarivanje Socijalnog programa u Republici Hrvatskoj, *Revija za socijalnu politiku* 1/1996, str. 42.

Priredio: Vlado Puljiz